

मैत्रावरुणर्वसिष्ठः। अग्निः। गायत्री।

उपसद्याय मीळ्हुषे आस्ये जुहुता हविः। यो नो नेदिष्ठमाप्यम् ॥ ७.०१५.०१

यः। नः- अस्माकम्। नेदिष्ठम्- अन्तिकतमः। आप्यम्- बन्धुः। तस्मै। उपसद्याय- आसीनाय।

मीळ्हुषे- आनन्दकराय। हविः। आस्ये- मुखे। जुहुत- समर्पयत ॥१॥

यः पञ्च चर्षणीरभि निषसाद् दमेदमे। कविर्गृहपतिर्युवा ॥ ७.०१५.०२

यः। कविः- क्रान्तदर्शी। गृहपतिः- कुटुम्बपालकः। युवा- तरुणः। दमेदमे- गृहेगृहे। पञ्च

चर्षणीः- ब्राह्मणक्षत्रियवैश्यशूद्रनिषादान्। अभि निषसाद्- अभिमुखं निषीदति ॥२॥

स नो वेदो अमात्यमग्नी रक्षतु विश्वतः। उतास्मान्पातव्हंसः ॥ ७.०१५.०३

सः- असौ। नः- अस्माकम्। अमात्यम्- अन्तिकस्थम्। वेदः- ज्ञानम्। अग्निः। विश्वतः-

सर्वतः। रक्षतु- पालयतु। उत- अपि च। अस्मान्- नः। अंहसः- अघात्। पातु- रक्षतु ॥३॥

नवं नु स्तोममग्नये दिवः श्येनाय जीजनम्। वस्वः कुविद्वनाति नः ॥ ७.०१५.०४

नवम्- अभिनवमयातयाममगतरसम्। स्तोमम्- मन्त्रम्। दिवः श्येनाय- मुक्ताय। श्येनो

मुमुक्षामोक्षप्रतीकम्। अग्नये। नु- क्षिप्रम्। जीजनम्- उत्पादयामि। नः- अस्मभ्यम्। कुवित्-

बहु। वस्वः- धनम्। वनाति- यच्छति ॥४॥

स्पार्हा यस्य श्रियो दृशे रयिर्वीरवतो यथा। अग्रे यज्ञस्य शोचतः ॥ ७.०१५.०५

यज्ञस्य अग्रे- यज्ञे प्रत्यक्षतः। शोचतः- दीप्तस्य। यस्य। श्रियः- लक्ष्म्यः। वीरवतः- वीर्यवतः।

रयिः- दानयोग्यधनम्। यथा तथा। दृशे- दर्शनाय। स्पार्हाः- स्पृहणीया भवन्ति ॥५॥

सेमां वेतु वर्षद्वितीमग्निर्जुषत नो गिरः। यजिष्ठो हव्यवाहनः ॥ ७.०१५.०६

सः- असौ । इमाम्- एताम् । वषट्कृतिम् । नः- अस्माकम् । गिरः- मन्त्रान् । यजिष्ठः- पूज्यतमः ।
हव्यवाहनः- चरुपुरोडाशध्यानभावनादिहव्यवाहकः । अग्निः । जुषत- सेवताम् ॥६॥

नि त्वा नक्ष्य विशपते द्युमन्तं देव धीमहि । सुवीरमग्न आहुत ॥ ७.०१५.०७
आहुत- पूज्य । नक्ष्य- शरण्य । विशपते- प्रजापते । देव- द्योतक । द्युमन्तम्- द्योतनशीलम् ।
सुवीरम्- शोभनसमर्थम् । त्वा- त्वाम् । नि धीमहि- स्थापयामः ॥७॥

क्षप उस्त्रश्च दीदिहि स्वग्नयस्त्वया वयम् । सुवीरस्त्वमस्मयुः ॥ ७.०१५.०८
क्षपः उस्त्रश्च- दिवारात्रम् । दीदिहि- दीप्यस्व । त्वया- भवता । वयम् । स्वग्नयः- शोभनाङ्गनशीला
भवेम । त्वम् । सुवीरः । अस्मयुः- अस्मत्कामः ॥८॥

उप त्वा सातये नरो विप्रासो यन्ति धीतिभिः । उपाक्षरा सहस्रिणी ॥ ७.०१५.०९
विप्रासः- मेधाविनः । नरः- उपासकाः । सातये- सम्भजनाय । धीतिभिः- धीभिः । त्वा- भवन्तम् ।
उप यन्ति- उपगच्छन्ति । सहस्रिणी- अनन्ता । अक्षरा- नित्या श्रुतिवाक् । त्वामुपयाति ॥९॥

अग्नी रक्षांसि सेधति शुक्रशोचिरमर्त्यः । शुचिः पावक ईड्यः ॥ ७.०१५.१०
शुक्रशोचिः- शुभ्रप्रकाशः । अमर्त्यः- अमरः । शुचिः- शुद्धः । पावकः- शोधकः । ईड्यः- स्तुत्यः ।
अग्निः । रक्षांसि- दुष्टान् दुष्टभावनानि वा । सेधति- बाधताम् ॥१०॥

स नो राधास्या भरेशानः सहसो यहो । भगश्च दातु वार्यम् ॥ ७.०१५.११
सः- असौ त्वम् । सहसो यहो- सहसस्पुत्र । नः- अस्मभ्यम् । राधांसि- संसिद्धीः । ईशानः- ईश्वरः
सन् । आ भर- आहर । भगश्च- सौभाग्याधिदेवता च । वार्य- श्रेष्ठ्यम् । दातु- यच्छतु ॥११॥

त्वमग्ने वीरवद्यशो देवश्च सविता भगः । दितिश्च दाति वार्यम् ॥ ७.०१५.१२
अग्ने । त्वम् । वीरवत्- वीर्यपूर्णम् । यशः । देहि । देवः सविता- सूर्यः । च । भगः- सौभाग्याधिदेवता
च । दितिश्च- खण्डप्रकृतिश्च । वार्य- श्रेष्ठम् । दाति- यच्छतु ॥१२॥

अग्ने रक्षा णो अंहसः प्रति ष्म देव रीषतः। तपिष्ठैरजरौ दह ॥ ७.०१५.१३

अग्ने । नः- अस्मान् । अंहसः- अघात् । रक्ष- पालय । देव- द्योतनशील । रीषतः- हिंसकान् ।

अजरः- जरारहितः सन् । तपिष्ठैः- तापकशक्तिभिः । दह- भस्मीकुरु ॥१३ ॥

अघा मही न आयस्यनाधृष्टो नृपीतये। पूर्भवा शतभुजिः ॥ ७.०१५.१४

अघ- अधुना । अनाधृष्टः- अप्रधर्षणीयः । नृपीतये- नृणां पालनाय । नः- अस्मदर्थम् । मही-

महती । आयसी- अयोमयी । शतभुजिः- शतरक्षिणी । पूः । भव ॥१४ ॥

त्वं नः पाह्यंहसो दोषावस्तरघायतः। दिवा नक्तमदाभ्य ॥ ७.०१५.१५

अदाभ्य- अहिंस्य । त्वम् । दोषावस्तः । दिवा नक्तम्- अहर्निशम् । नः- अस्मान् । अंहसः-

अघात् । पाहि- रक्ष ॥१५ ॥